

بسمه تعالی

عنوان پیشنهاد: آئین نامه اجرایی (دستورالعمل) مدیریت سپتاز و نحوه تخلیه آن به محیط پذیرنده؛ تبصره 3 ماده 20 آئین نامه اجرایی قانون حفاظت از خاک؛ مصوب مورخ 1402/10/24

آئین نامه اجرایی مدیریت سپتاز (لجن فاضلاب) و نحوه تخلیه آن به محیط پذیرنده؛ تبصره 3 ماده 20 آئین نامه اجرایی قانون حفاظت از خاک؛ مصوب مورخ 1402/10/24 برای برنامه ریزی، مدیریت منظم جهت تخلیه و حمل و جابجایی و دفع آنها در ساماندهی وضعیت در شهرها، مراکز و روستاهای کشور در حفاظت از محیط زیست و رفع مسائل و مشکلات آلودگی های ناشی از آن مورد نظر قرار گیرد. به طور کلی به دلیل ماهیت متغیر سپتاز، امروزه روشهای مختلفی برای تصفیه آن در سطح دنیا وجود دارد. امروزه در کشورها و جوامع مختلف با توجه به تنوع آب و هوا و سایر خصوصیات هر منطقه، برنامه ها و روشهای متفاوتی برای موضوع مدیریت و دفع سپتاز وجود دارد. در هر کشور و منطقه به فراخور کمیت و کیفیت سپتاز تولیدی و چگونگی امکانات دفع آن و استفاده مجدد از آن، برنامه ها و روشهای مختلفی به کار گرفته می شود. در کشورهای در حال توسعه امروزه از روشهای ساده جهت تصفیه سپتاز و دفع آن استفاده می شود. بجز شهرهای بزرگ، امکان ایجاد روش های نگهداری و بهره برداری از آن ایجاد می نمایند. محل دفع سپتاز در حال حاضر در کشور بصورت مختلف انجام می پذیرد، بخشی بصورت مدیریت شده خاصه در شهرهای بزرگ ولی به طور عمده، بیابان ها (اراضی بایر) و یا رودخانه های اطراف شهرهاست. در برخی موارد هم فاضلاب و پساب صنعتی بصورت غیر قانونی توسط تانکرها حمل و در بیابانها یا درون رودخانه ها و آبراهه ها تخلیه می گردد. بخش کمی از آنها برای استفاده در اراضی کشاورزی به کشاورزان فروخته می شود. بخشی از آن به تصفیه خانه ها تحویل و تخلیه می گردد. که این دستورالعمل به ضابطه مند سازی این موضوع در حصول به سطحی بالاتری از بهداشت و سلامت محیطی در کشور را رهنمون گردد.

ماده 1- تعاریف:

الف: تعریف سپتاز: سپتاز یک اصطلاح کلی برای محتویات برداشت شده از سپتیک ها، تانکها، توالت های قابل حمل، توالت های موقتی، مخازن ذخیره، تصفیه خانه های فاضلاب در اندازه های خیلی کوچک یا تأسیسات نیمه عمومی (مانند مدرسه ها، هتل ها، واحدهای تفریحی سیار، اردوگاه ها و بازارچه ها) است که منشأ تولید آن فاضلاب خانگی می باشد.

- مشخصات سپتاز مورد نظر در صورت اهمیت موضوع توسط دستگاه متولی منطقه می تواند درخواست گردد.

ب: پمپاژ: اصولاً پمپاژ بموقع مواد جامد از مخزن سپتاز یکی از روشها و جنبه های مهم نگهداری آن است. زباله های جامد به مرور زمان در مخزن انباشته می شوند و در صورت عدم جمع آوری و حذف، منجر به گرفتگی، پشتیبان گیری و نهایتاً خرابی سیستم می شوند.

- سپتیک تانک های مربوطه باید در طی هر 2 تا 4 سال یک بار پمپاژ شود تا عملکرد روان مخزن انجام پذیرد و ادامه یابد.

- حذف منظم زباله های جامد از سپتاز، فشار بر سیستم کلی را کاهش می دهد.

- سپتازها حسب مقدار ظرفیت بایستی به موقع تخلیه گردند تا تصفیه و جداسازی برای آنها راحت صورت پذیرد.

ماده 2- مکان یابی محل اجرای سپتاژ:

بر اساس وضعیت شبکه جمع آوری فاضلاب هر شهر و موقعیت مکانی تصفیه خانه فاضلاب و با در نظر گرفتن جمیع مسائل زیست محیطی، بهداشتی، ترافیکی و سایر وجود مؤثر در تعیین موقعیت مکانی بنا به پیشنهاد شرکت آب و فاضلاب با تأیید سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری و تصویب نهائی شورای حفاظت محیط زیست شهرستان تعیین می گردد. تبصره: اجرای تاسیسات سپتاژ در محل مصوب بر اساس ضوابط و استانداردهای قانونی توسط شرکت آب و فاضلاب و با نظارت حفاظت محیط زیست انجام می شود.

ماده 3- ساماندهی وسایط حمل و نقل مرتبط با طرح سپتاژ:

- ساماندهی وسایط حمل و نقل برای سپتاژ در هر شهر بر عهده شهرداری می باشد؛ که با همکاری شرکت آب و فاضلاب و حفاظت محیط زیست و پلیس راهور برنامه زمان بندی و سیستم های ترافیکی و شیوه حمل و وسایط نقلیه استاندارد را تعریف و در قالب یک برنامه حمل و نقلی (سامانه) به تصویب مراجع مربوطه (شورای ترافیک شهرستان) برساند. تبصره 1: تعریف موارد استانداردهای مرتبط با ماشین آلات حمل فاضلاب خانگی با سازمان حفاظت محیط زیست می باشد. تبصره 2: بهای خدمات حمل فاضلاب خانگی هر ساله در قالب دستورالعمل ابلاغی وزارت کشور توسط شهرداری پیشنهاد و به تصویب شورای اسلامی شهر مربوطه می رسد و ملاک عمل خواهد بود.

ماده 4- مدیریت تأسیسات سپتاژ:

در هر شهر مدیریت تأسیسات سپتاژ بر عهده شرکت آب و فاضلاب می باشد؛ که مراحل فنی از مرحله ورود فاضلاب تا دفع بهداشتی آن را با نظارت محیط زیست بر عهده دارد و بهای خدمات آن را از متقاضیان دریافت خواهد نمود.

ماده 5- دفع سپتاژ:

فضای در نظر گرفته شده برای ساخت تأسیسات دریافت سپتاژ باید در خارج از مسیر جریان دریافت فاضلاب خام از شبکه جمع آوری آن واقع شده باشد و نیز لحاظ تأسیسات دریافت سپتاژ در طراحی ایستگاه دریافت سپتاژ در تصفیه خانه مورد نظر قرار گیرد.

• استاندارد و ضابطه مربوط به دفع و تصفیه سپتاژ:

- دبی پیک سپتاژ و میزان کل تانکرها و محاسبه حجم سپتاژ تخلیه شده توسط تانکرها در طی شبانه روز، ماه و سال (توضیح: با توسعه سیستم جمع آوری فاضلاب شهری و احداث تصفیه خانه های فاضلاب از حجم و مقدار سپتاژ تولیدی کاسته می شود).

- کلیه سپتاژهای تولیدی باید در تصفیه خانه فاضلاب تصفیه شوند.

- قبل از انتقال سپتاژ به تصفیه خانه فاضلاب، هماهنگی های مربوطه از طریق سامانه (سپتاژ و فاضلاب) برای سپتاژ و حمل و انتقال آن انجام شود.

- فقط سپتاژ حاصل از منابع خانگی مجاز به حمل و دفع در این سامانه می باشند. در خصوص سایر سپتاژها اعم از صنعتی و غیره بایستی هماهنگی لازم با اداره محیط زیست و اداره فاضلاب انجام پذیرد.

- جهت حمل و نقل هر محموله تانکر سپتاژ به محل دفع مورد نظر بایستی مبلغ تعیین شده به حساب سازمان آب و فاضلاب شهر مربوطه پرداخت گردد و برگه های الکترونیکی صادر گردد.
- در شهرهایی که توان احداث تصفیه خانه سپتاژ را دارند با سرمایه گذاری آب و فاضلاب شهری و در صورت وجود بخش خصوصی با استفاده از روشهای مدرن با توجهات فنی و اقتصادی و کیفیت اقدامات، در برنامه های مربوطه قرار گیرد.

ماده 6- منع قانونی:

- با هر گونه رها سازی و دفع و تخلیه زباله های مخزن سپتاژ از جمله پساب یا لجن در سطح شهرها، رودخانه ها و دریاچه ها و زهکش طوفان و توده های آبی جرم محسوب شده و طبق قانون مدنی و سایر قوانین آب و حفاظت از خاک و محیط زیست با افراد خاطی برخورد می گردد.
- اداره حفاظت و محیط زیست مکلف است فرآیند تخلیه سپتاژ نظارت نماید.
- تبصره 1:** اداره حفاظت و محیط زیست مکلف است؛ بصورت ماهانه، فصلی و سالیانه تانکرها و محل تخلیه سپتاژ را مورد بازرسی قرار دهد.
- تبصره 2:** کنترل بو، نصب فیلترهای کربن فعال یا سیستم های بیولوژیکی روی تانکرها برای کاهش بوی نامطبوع

ماده 7- صدور مجوز:

- صدور مجوز تنها از طریق (سامانه مدیریت سپتاژ) صادر شود.
- تبصره 1:** درخواست صدور مجوز از طریق سامانه برای تخلیه 24 ساعت قبل از انتقال باید صادر شود.
- تبصره 2:** سامانه مکلف است پس از بررسی شرایط لازم و رعایت اصول بهداشتی مجوز انتقال سپتاژ را از طریق سامانه صادر نماید.
- تبصره 3:** الزام رعایت سلسله مراتب در سامانه 1- درخواست انتقال 2- بررسی شرایط لازم و مناسب جهت رعایت اصول بهداشتی لازم برای انتقال (سازمان محیط زیست) 3- صدور مجوز برای انتقال 4- نظارت بر نحوه انتقال و تخلیه (ناظران محل تخلیه)

ماده 8- آموزش و آگاهی سازی:

- آموزش مکرر بهره برداران سپتیک تانک ها برای آگاهی از اهمیت تخلیه منظم
- تبصره 1:** فرهنگ سازی درباره مضرات تخلیه غیر علمی -اصولی و غیر بهداشتی
- تبصره 2:** آموزش اپراتورها درباره استانداردهای تخلیه

ماده 9: رعایت اصول بهداشتی

- تبصره 1:** استفاده از دستکش و لباس حفاظت شخصی برای کارگران
- تبصره 2:** ضد عفونی کردن تجهیزات پس از هر بار تخلیه
- تبصره 3:** سازمان آب و فاضلاب مکلفند در هر مرکز تخلیه، کارواش مخصوص ضد عفونی ماشین تخلیه را تعبیه نمایند.